

Wprowadzenie

Niniejszy tom jest pokłosiem XXXII Seminarium Geografii Wsi pt. *Rola zasobów lokalnych w rozwoju wsi*. Spektrum tematyczne zamieszczonych artykułów ukazuje, w jak różny sposób mogą być rozumiane zasoby lokalne. Mogą one nawiązywać zarówno do społeczno-kulturowych, ekonomicznych, techniczno-organizacyjnych, jak i przyrodniczych czynników rozwoju. Co więcej, warto zaznaczyć, że sam czynnik przestrzenny, wyrażony w postaci bliskości lub dostępności zasobów innego rodzaju, może być również traktowany jako bardzo istotny i unikalny zasób danego miejsca. Myślą przewodnią wniosków z prac zamieszczonych w niniejszym tomie jest stwierdzenie, iż niezależnie od tego, że obiektywnie istniejące zasoby lokalne są bardzo zróżnicowane i mogą być pojmowane i badane w bardzo różny sposób, to posiada je każdy obszar wiejski. Z kolei ich praktyczne znaczenie dla rozwoju danego obszaru zależy ostatecznie od skali i sposobu ich wykorzystania.

Tom składa się z 8 artykułów, które podejmują problematykę zasobów lokalnych w różnych wymiarach przestrzennych, od ogólnokrajowego przez regionalny i podregionalny po lokalny. Artykuł K. Heffnera i B. Klemens dotyczy ogólnego zagadnienia roli, jaką aktywność społeczna i przedsiębiorczość mieszkańców pełni w rozwoju lokalnym, na przykładzie możliwości zaspokojenia popytu na usługi publiczne na obszarach wiejskich w wyniku wdrożenia idei ich koprodukcji. Problematykę wpływu przedsiębiorczych postaw mieszkańców wsi na rozwój społeczno-gospodarczy podejmuje też w swoim artykule I. Kopacz-Wyrwał. Autorka diagnozuje przy tym zróżnicowanie przestrzeni wiejskiej w Polsce pod względem potencjału społeczno-demograficznego oraz empirycznie konfrontuje to zróżnicowanie ze strukturą przestrzenną wartości wskaźnika przedsiębiorczości, przez co wykazuje współwystępowanie tych dwóch aspektów rozwoju lokalnego. M. Feltynowski i T. Napierała podjęli w swoim artykule problematykę dostępności informacji publicznej dla społeczności lokalnej, jako jednego z istotnych zasobów kształtujących kapitał społeczny, w szczególności tzw. społeczeństwo informacyjne, a w konsekwencji zrównoważony rozwój. W artykule autorstwa A. Dubownik, R. Rudnickiego i Ł. Wiśniewskiego, na przykładzie województwa kujawsko-pomorskiego, nie tylko przeanalizowano przestrzenną alokację funduszy unijnych w okresie od 2007 do 2013 r., ale przede wszystkim podjęto próbę oceny jej przyrodniczych, ekologicznych, historycznych i społeczno-gospodarczych warunkowań. Nie ulega wątpliwości, iż obecnie ten specyficzny rodzaj zasobu finansowego należy do najistotniejszych czynników stymulujących rozwój obszarów wiejskich w Polsce.

Kolejne cztery artykuły dotyczą pogłębionej analizy potencjalnego znaczenia i praktycznego wykorzystania różnorodnych lokalnych zasobów przy uwzględnieniu lub celowym wykorzystaniu specyfiki mniejszych obszarowo studiów przypadków. W artykule B. Szydy i M. Biczkowskiej przeprowadzono analizę porównawczą dwóch stref podmiejskich wokół stolic województw o różnym potencjale społeczno-gospodarczym, tj. Wrocławia i Kielc, pod względem stanu zasobów społeczno-demograficznych, gospodarczych

i przestrzennych, w roku 2002 i 2014. Przedstawiony przykład może wskazywać, iż zróżnicowanie poziomu rozwoju obszarów wiejskich w strefach podmiejskich ośrodków o różnej randze w strukturze osadniczej kraju pogłębia się, gdyż jego dynamika współwystępuje z rozmiarem impulsów rozwojowych generowanych przez dany ośrodek. A. Traczyk zasób lokalny traktuje w swoim artykule w sensie ekonomicznym, jako rzeczy i wartości intelektualne wykorzystywane do produkcji dóbr i usług, stanowiące czynnik warunkujący tempo rozwoju społeczno-gospodarczego. Wyróżnia się przy tym trzy podstawowe grupy takich czynników: ziemia, praca i kapitał. Zdaniem autorki w obrębie wymienionych grup czynników powstała określona konfiguracja uwarunkowań, która decyduje o specyfice struktury gospodarstw rolnych w powiecie grójeckim. A. Kobryń i M. Kretuński, na przykładzie podostrołęckiej gminy Rzekuń, analizują możliwość zastosowania w procesie tworzenia strategii zrównoważonego rozwoju jednej z metod wielokryterialnego wspomaganie decyzji, umożliwiającej jednoczesne uwzględnienie wielu różnorodnych zasobów lokalnych (wpływających na ład gospodarczy, społeczny i środowiskowy), traktowanych jako odrębne kryteria. Ostatni z zamieszczonych artykułów, autorstwa E. Pałki-Łebek i N. Kudli, dotyczy wykorzystania zasobów lokalnych jako czynników rozwoju turystyki wiejskiej na przykładzie studium przypadku Bałtowa w województwie świętokrzyskim, jednej z najbardziej rozwiniętych pod tym względem miejscowości w Polsce. Szczególną uwagę autorka poświęca roli marketingu i promocji produktu o nazwie „Bałtowski Kompleks Turystyczny”.

Pragniemy wyrazić nadzieję, że prace tu zebrane wniosą istotny wkład do stanu wiedzy o obszarach wiejskich i okażą się pomocne w prowadzonych przez Państwa badaniach naukowych i działalności dydaktycznej. Niech jednak okażą się one także inspiracją i skłonią do pogłębionej refleksji nad stanem i kierunkami dalszych badań dotyczących zasobów lokalnych.

Marcin Mazur